

Pismo iz Krakova.

(Iz češčine preložil Radoslav Knaflič.)

Mili Vladislav!

saka radost nam je dvakrat milejša, ako jo delimo z dobrimi prijatelji. Zato Ti tudi pišem ta list, da bi delil s Teboj redko zabavo, samó to obžalujem, da se je nisi tudi Ti udeležil.

Včeraj zgodaj sem šel z dragim očetom v mnogobrojnem društvu v Veličko, mestice jedva tri ure hodá od Krakova oddaljeno. Po železnici pa smo dospeli tjá v kakej pol uri in šli smo takój obiskat svetovnoznane solne jame, katere se tu nahajajo. Na dvoji način se lahko v jamo pride: more se ali v okovanem vedru po vrvi doli spustiti ali pa iti po lesenih stopnicah. Ker nas je bilo jako mnogo, izvolili smo si lesene stopnice. Podali smo se v poslopje, sezidano nad jamo, „Lešno“ imenovano; odtod se pride po stopnicah na prvo nadstropje solnih jam. Nekateri rudarji so užgali svetilke ter nam dali bele srajce, katere smo oblekli vrhu svoje obleke, da bi se naša obvarovala vlage in solnega prahú.

Kadar smo se vsi oblekli, nastopili so rudarji s svetilkami pot a mi smo šli za njimi. Pot je dosti dolgo trajal ter je tudi starejše utrudil, ker nam je bilo prehoditi 470 stopnie, predno smo dospeli na prvo nadstropje.

Ne morem popisati, kako čudapolne, dà, nekako slovesne so te ogromne obločaste kletí, podprte z mogočnimi lesenimi stebri.

Solčna svetloba tu sém nikoli ne pride; zgorej smo zapustiti krasno jutro ter prišli v kraj večne temne noči.

Naj je tudi gori na zemlji burja in nevihta, naj je mraz ali poletna vročina, tu je vedno isti blagi hlad, miren zrak brez izmene in gibanja. Mesto solnea in zvezd brlé tu blede svetilke rudarjev v temnih dvorinah in na strmih solnih skalinah. Karkoli potipaš, vse je trda kaména sol: stene so od solí, strop od solí, tla od solí . . .

Takój na prvem nadstropji smo videli lepo kapelico sv. Antona. Stopnice, oltar, križ, sveče, prižnica in podobe — vse je narejeno iz same solí. Tu se služi božja služba za rudarje, katerih po več sto dela na tem kraji. Rano se se spuščajo v jame, a še le zvečer se vračajo k svojim družinam. Sol dobivajo z železnimi drogi ali pa s smodnikom, potem jo spravljajo v sode in jo odvažajo.

Pod prvim nadstropjem sti še dve nadstropji, v kateri se pride po stopnicah iz solí izstesianih. Vseh stopnie do dna je preko tisoč; globina jame presega 300 metrov.

Šli smo tjá doli na tretje nadstropje in bavili smo se v jamah več nego šest ur, a vendar nismo mogli vsega pregledati. Da si bodeš mogel predstaviti, kako so te podzemne globine ogromne, povem Ti, da je toliko prog in cest, da presega njih dolžina 460 kilometrov; kdor bi si hotel vse dobro ogledati, moral bi štiri tedne hoditi po jamah.

Lehko vidiš tedaj, da Ti ne morem vsega, kar sem videl, obširno popisati, ali o najvažnejšem se vendar nekoliko pogovoriva.

Pri odvažanju soli služijo najbolj konji, katerih je vedno veliko število v jamah. Ti konji ne pridejo nikoli na dnevno svetlobo. Da bi se jim vožnja olajšala, narejene so železne kolotečine, po katerih vlečejo konji s solj napolnjene vozove na óni kraj, od koder se potem sol navzgor potegne.

Vozili smo se po železnicah in tudi po vodi, ker tu je tudi veliko podzemno jezero, po katerem se ljudjé v ladijah vozijo. Strah in gróza me je prevzela, ko smo, prišedši k jezeru, stopili v ladijo; plameni svetilk so se odsevali v tihej vodi kakor v kakem zrealu. Vsi smo bili tiho; iz grobne tišine je odmeval samó šum po vodi udarajočih vesel.

Ko smo se vračali, zažgali so rudarji nam na čast v jednej primerno visokej dvorani prekrasen ognjestroj; njegov prasek se je razlegal z dolgotrajnim odmevom po vseh skalinah. Potem so nas peljali v veliko dvorano, v katerej so lesena tla; tukaj nam je godba rudarjev prav veselo zaigrala. Žal mi je bilo, da sem moral zapustiti te vsega občudovanja vredne podzemne soline, ali ko sem bil zopet zunaj na zemlji in naglo zagledal zlato solnce ter se oddahnil v svežem vzpomladanskem zraku, bilo mi je, kakor bi se bil prebudil iz čarobnih sanj.

Moj oče pravijo, da ni na vsem svetu niti krasnejših niti slavnejših jam od Veličke. Zato jih naj vsak, kdor le more, obiše, da dobí pojem o tem velikanskem in prečudnem podzemlji. Daj Bog, da bi tam še kdaj vkupje bila in vkupje občudovala ta velikanska čuda božja!

Pozdravlja Te najsrčneješ Tvoj

Stanislav.

Sladko grozdje.

(Basen.)

Lisica prišedši do vinske trte, ugledala je na njej lep grozd. Zeló jo je mikal in bodel v oči. Jela se je spenjati in maličiti, da bi ga dosegla, a ní se jej posrečilo. — „E, kaj to grozdje, vsaj je kisló,“ dejala je odhajaje.

Te besede je slišal vrabec, sedeč na bližnjem trnovem grmu. „Kaj? — Kisló da je, pravi. — Ní videti, da bi bi bilo.“ — Prišel je na lozo (trto) ter poskusil jedno jagodo. Bila je sladka, zrelosladka. Takój je privabil tropo sladkosnednih bratov ter ščebetel v jedno mér: „Pokúsi! pokúsi! In to izvrstno grozdje pravi lisica, da je trpko in kisló. — Čudno, čudno!“

In obrali so v kratkem grozdje po vsej lozi tako do dobra, da se ní trebalo nobenej lisici več okolo nje maličiti.

Po „Lessing-u.“

Pav in petelin.

(Basen.)

Lisica je rekel pav: „Tvoj stari, poglej ga, kakó prevzetno in ponosito ti stopa in se sprehaja. In vender ne rekajo krivični ljudjé: „ošabni petelin“, nego „ošabni pav“ jim je v prigovoru tem krivičnikom.“

„To je pa takó-le“, zanergala je kokoška zagovarjaje ponositost svojega petelina. „Nad opravičenim ponosom se ljudjé ne spodtikajo. — Moj je ponosen na svojo možkost, ponosen na to, da zvesto opravlja posel čuvarja in dnevnega napovednika. A s čim se li ti ponašaš? — Z gizdavostjo in spreminjastim svojim perjem.“

Po „Lessing-u.“